

DOI 10.37491/UNZ.75-76.29
УДК 343.57

Олег ОМЕЛЬЧУК¹,
Сергій КРУШИНСЬКИЙ²

КВАЛІФІКАЦІЯ КОНТРАБАНДИ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ТА ПРЕКУРСОРІВ АБО ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ВЧИНЕНОЇ У СПІВУЧАСТІ ТА ЗА СУКУПНІСТЮ З ІНШИМИ ЗЛОЧИНАМИ

Проаналізовано та охарактеризовано форми співучасті, у яких може вчинятися контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, а саме: за попередньою змовою групою осіб, у складі організованої злочинної групи та злочинної організації. Встановлено їх основні ознаки, за якими можна відмежувати та розрізнити ту чи іншу форму співучасті для подальшої правильної кваліфікації протиправних діянь. Визначено критерії (ознаки) розмежування злочинної організації та організованої групи. Проаналізовано правила кваліфікації дій учасників організованої групи або злочинної організації щодо конт-

¹ доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України, перший проректор,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
olegnik97@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-4057-380X>.

² кандидат юридичних наук, доцент,
декан юридичного факультету,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова,
decan_uf@univer.km.ua,
<https://orcid.org/0000-0002-1583-226X>.

рабанди наркотичних засобів. Здійснено аналіз судової практики, яка демонструє приклади вчинення контрабанди наркотичних засобів у співучасті. Проаналізовано та наведено приклади кваліфікації контрабанди наркотичних засобів за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями, передбаченими чинним КК України, зокрема: іншими злочинами у сфері обігу наркотичних засобів, зловживанням владою або службовим становищем, одержанням неправомірної вигоди, фінансуванням терористичної діяльності, незаконним поводженням зі зброєю тощо. У зв'язку із бойовими діями на сході України, наголошено на існуванні реальної загрози неконтрольованого обігу зброї, бойових припасів та вибухових речовин, які можуть використовуватися для наступного вчинення злочинів. Проаналізовано законодавство окремих зарубіжних держав (Німеччини, США, Китаю), яке передбачає більшу сувору відповідальність за вчинення контрабанди наркотичних засобів із застосуванням зброї. Розглянуто подальші шляхи вдосконалення чинного законодавства в боротьбі із контрабандою наркотичних засобів, яка з часом набуває небезпечних масштабів та негативних тенденцій. Враховуючи реальність сьогодення, а також зарубіжний досвід, запропоновано доповнити ст. 305 КК України ще однією кваліфікуючою ознакою — вчинення контрабанди «із застосуванням зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв».

Ключові слова: контрабанда, наркотичні засоби, форми співучасті, кваліфікація, застосування зброї.

Високий рівень злочинності, в тому числі транснаціональної, на території України становить загрозу для її суспільства в цілому. Ведення бойових дій у районі окупованих територій України створює передумови для здійснення безконтрольного обігу зброї, що може бути використано для вчинення інших злочинів, у тому числі й для організації контрабанди наркотичних засобів. Така контрабанда переважно вчиняється у співучасті — до її вчинення часто залучені не лише злочинці з різних сторін фронту, перевізники, а й підрозділи на блокпостах, які навпаки мали б припиняти такі злочинні дії. Потреба протидії таким діянням викликає необхідність удосконалення норм чинного КК України, які передбачають відповідальність за контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, фальсифікованих лікарських засобів.

Значний внесок у дослідження проблем кримінальної відповідальності за вчинення контрабанди наркотичних засобів зробили Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, О. П. Горох, Л. В. Дорош, О. О. Кравченко, Н. А. Мирошниченко, А. А. Музика, І. В. Рудницький, В. В. Сіленко, С. О. Сорока та інші науковці. Однак особливої актуальності та подальшого наукового дослідження на сьогодні потребують питання вчинення контрабанди наркотичних засобів у співучасті та в сукупності з іншими злочинами.

Метою статті є здійснення загальної характеристики основних форм співучасті, в яких вчиняється контрабанда наркотичних засобів, та

аналіз проблем кваліфікації злочинних дій, які вчиняються в сукупності із зазначеним злочином.

Наркотизація населення в нашій країні набула масштабів, які загрожують здоров'ю нації, соціальній стабільності й безпеці держави. Вказана проблема в країні характеризується значним збільшенням розповсюдження наркотиків іноземного походження — героїну, кокаїну, амфетаміну та інших, які потрапляють контрабандним шляхом і вливаються в загальний наркобізнес [1, с. 1]. Лише виявлених випадків контрабанди наркотичних засобів, за якими розпочато кримінальні провадження, зафіксовано: у 2018 році — 203 [2], у 2019 році — 309 [3], у 2020 році — 216 [4]. Невиявлених правоохоронними органами випадків контрабанди наркотичних засобів істотно більше, адже їм притаманний високий рівень латентності. Вказаний процес здійснюється організованими злочинними групами та злочинними організаціями з метою отримання надприбутків і фактично став галуззю кримінального бізнесу [5, с. 36].

В. С. Овчинський, досліджуючи проблеми боротьби з організованою злочинністю, зазначає, що така діяльність є індустрією, яка створена організованими злочинними групами. Наявна індустрія наркобізнесу сприяє отриманню багатомільярдних доларових прибутків, створює можливість розвитку транснаціональних злочинних організацій, відмивання ними доходів, отриманих від обігу наркотиків та фінансування іншої злочинної діяльності. Вчений слушно наголошує на тому, що сьогодні посилюється взаємозв'язок наркобізнесу з торгівлею зброєю та тероризмом. Водночас отримані від наркобізнесу гроші стають основними засобами підкупу чиновників та використовуються для відновлення злочинної діяльності щодо отримання та розповсюдження наркотиків [6, с. 40].

О. М. Джужа, Я. Ю. Кондратьєв та інші вчені стверджують, що одним з актуальних завдань, що постає тепер/нині перед юридичною наукою, є розроблення й здійснення ефективних заходів щодо посилення протидії організованим групам у сфері незаконного обігу наркотиків. У подальшому, як відзначають дослідники, масштаби наявної проблеми настільки зростають, що вже зараз вони потребують постійного розроблення правового й методичного забезпечення протидії наркобізнесу [7, с. 30].

Не менш важливої уваги дослідників потребують проблеми кваліфікації дій осіб, які вчиняють контрабанду наркотичних засобів у різних формах співучасті. Розглянемо їхні ознаки більш детально на прикладі співучасті за попередньою змовою групою осіб, у складі організованої злочинної групи та злочинної організації. Звертаючись до п. 9 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» від 3 червня 2005 р. № 8 [8], робимо висновок, що контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів вважається вчиненою за попередньою змовою групою осіб тоді, коли в її здійсненні брали участь декілька осіб (дві і більше), які заздалегідь, тобто до початку злочину, домовилися про спільне її вчинення. Кожна з таких осіб, незалежно від того, яку роль вона виконувала, несе відповідальність за ч. 2 ст. 305 КК як співвиконавець. У разі, коли особа вчинила

контрабанду у співучасті з організатором, підбурювачем, пособником, зазначена кваліфікуюча ознака відсутня.

Доречним прикладом, який демонструє відсутність ознак вчинення контрабанди наркотичних засобів у співучасті, є вирок Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області, яким обвинуваченого було виправдано за ч. 2 ст. 305 КК України через недоведення, що це кримінальне правопорушення вчинене обвинуваченим (п. 2 ч. 1 ст. 373 КПК України). За матеріалами кримінального провадження обвинуваченому було інкриміновано кримінальні правопорушення, передбачені ч. 2 ст. 305 та ч. 2 ст. 307 КК України. Зокрема, за попередньою версією, обвинувачений за попередньою змовою з нестановленим слідством житель Республіки Польща з приховуванням від митного контролю (шляхом надіслання міжнародного поштового відправлення) перемістив через державний кордон України сховану у п'яти паперових згортках та поліетиленовому пакеті психотропну речовину «амфетамін» загальною вагою 0,4273 грама. Таким чином, особа обвинувачувалась у вчиненні контрабанди психотропної речовини, вчиненої за попередньою змовою групою осіб.

Однак у ході дослідження доказів, а саме звукозапису телефонних розмов, отриманого за результатами оперативно-розшукових заходів, у судовому провадженні було встановлено, що обвинувачений навіть не здогадувався, що міститься в передачі, яку його попросили отримати на пошті [9]. Зазначене вказує на те, що відсутня попередня домовленість про спільне вчинення злочину, а тому такі дії не можуть кваліфікуватися за ч. 2 ст. 305 КК України.

Інші форми співучасті (вчинення злочинів організованою злочинною групою та злочинною організацією) істотно відрізняються від вчинення злочину за попередньою згодою групою осіб. Злочин, вчинений організованою групою або злочинною організацією, кваліфікується як такий лише в тому разі, якщо в ньому містяться всі обов'язкові, сталі ознаки вищевказаних видів спільного вчинення злочинів.

Однак у наукових колах слушно звертається увага на те, що на практиці прослідковуються певні труднощі під час визначення тієї чи іншої форми співучасті. Злочини, які вчиняються у співучасті, досить часто кваліфікуються як вчинені групою осіб або вчинені групою осіб за попередньою змовою, і тільки невеликий відсоток кваліфікується як злочини, вчинені організованою групою або злочинною організацією. Поширеним явищем є також кваліфікація зазначених діянь як кваліфікуючої обставини, тоді як наявні ознаки вказують на необхідність кваліфікації за ст. 28 КК України [10, с. 328]. Саме тому для правильної кваліфікації діяння як контрабанди наркотичних засобів у співучасті необхідне чітке розуміння всіх ознак, які притаманні для різних форм співучасті.

Передусім, для того, щоб вести мову про вчинення контрабанди наркотичних засобів організованою групою або злочинною організацією, повинно бути встановлено, що це не просто об'єднання осіб, а група, яка об'єдналась для спільного вчинення злочинів, тобто для вчинення їх у співучасті. КК України у ч.ч. 3, 4 ст. 28 чітко визначає, коли кримінальні правопорушення вважаються такими, які вчинені організованою групою

або злочинною організацією. Зазначені положення дублюються й у Постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» від 3 червня 2005 р. № 8.

Виходячи зі змісту ч. 3 ст. 28 КК України, наявні підстави для виокремлення низки обов'язкових ознак організованої групи:

1) наявність групи осіб, які об'єдналися для спільного вчинення злочину, тобто в підготовці до злочину або в його вчиненні повинні брати участь принаймні три або більше особи;

2) попередня організованість, тобто наявність до початку готування або вчинення злочинів домовленості між учасниками групи щодо їх вчинення;

3) стійкість об'єднання, тобто згуртованість учасників групи, які мають єдиний план дій, чіткий розподіл функцій (ролей) учасників групи, наявність між ними постійних міцних внутрішніх зв'язків тощо;

4) метою створення організованої групи є вчинення двох або більше злочинів.

Злочинна організація є більш небезпечним різновидом співучасті і, на відміну від організованої групи, характеризується більшою кількістю обов'язкових ознак (ч. 4 ст. 28 КК України), зокрема:

1) наявність групи у кількості п'яти або більше осіб;

2) попередня організованість;

3) стійкість об'єднання;

4) ієрархічність об'єднання, тобто наявність у злочинній організації відповідної структурної побудови, яка включає загальне керівництво, функціональні структурні підрозділи, а також передбачає чітко визначену підпорядкованість членів організації, зв'язки між вищими та нижчими структурами організації;

5) метою створення злочинної організації є безпосереднє вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, керівництво чи координація кримінально протиправної діяльності інших осіб, забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так й інших кримінально протиправних груп.

Як бачимо, злочинна організація відрізняється від організованої групи мінімальною кількістю учасників, ієрархічною побудовою об'єднання, а також метою його створення, що свідчить про більш високий рівень організованості та суспільної небезпечності такого злочинного об'єднання. Діяльність організованих груп та злочинних організацій у сфері контрабанди наркотичних засобів є досить поширеною. Варто відзначити, що злочинці не тільки ввозять наркотичні засоби на територію України з метою кінцевого збуту, а й використовують територію нашої країни для транзитної контрабанди наркотиків до країн Європи, Російської Федерації тощо. До складу таких злочинних об'єднань часто входять громадяни різних країн.

Іншою, не менш значущою проблемою в теорії кримінального права є питання про правила кваліфікації дій учасників організованої групи або злочинної організації. Загальні правила кваліфікації дій учасників таких злочинних об'єднань передбачені у ст. 30 КК України, яка дифере-

нціює їх, залежно від ролі кожного із учасників. Так, організатор організованої групи чи злочинної організації підлягає кримінальній відповідальності за всі кримінальні правопорушення, які вчинені відповідним злочинним об'єднанням, за умови, що вони охоплювалися його умислом. Натомість, інші учасники таких злочинних об'єднань підлягають кримінальній відповідальності лише за ті кримінальні правопорушення, в підготовці або вчиненні яких вони брали участь. При цьому, немає значення, яку роль виконував у кримінальному правопорушенні кожен із учасників організованої групи чи злочинної організації.

Варто наголосити, що ознака вчинення кримінального правопорушення організованою групою досить часто використовується законодавцем для формулювання кваліфікованих та особливо кваліфікованих складів відповідних кримінальних правопорушень. Не є винятком і контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (ч. 3 ст. 305 КК України). На відміну від цього, вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією не передбачене як кваліфікуюча ознака в жодному зі складів кримінальних правопорушень. З цього приводу слід звернутися до п. 15 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23 грудня 2005 р. № 13 [11], в якій роз'яснено, що умови відповідальності учасників злочинних об'єднань є неоднаковими і залежать від того, у складі якого об'єднання особа вчиняла злочини, — організованої групи чи злочинної організації. У першому випадку кримінальна відповідальність настає лише за злочинні дії осіб, які зорганізувалися, натомість, у другому — також і за створення злочинної організації, керівництво такою організацією або її структурними частинами, безвідносно до того, чи розпочали її учасники вчинювати конкретні злочини. Тому контрабанду наркотичних засобів, вчинену у складі злочинної організації, слід кваліфікувати за відповідною частиною ст. 305 за сукупністю з ч. 1 або 2 ст. 255 КК України.

Необхідно констатувати, що кожному з членів злочинної організації повинні ставитися у вину тільки ті злочини, в яких ця особа брала якунебудь участь або знала про їх підготовку чи вчинення іншими членами злочинної організації. Також необхідне встановлення принципової готовності виконати будь-яку функцію (вказівку чи розпорядження), диктовану характером злочинної діяльності злочинної організації [12].

Уваги науковців потребує також питання кваліфікації контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями. Передусім, непоодинокими на практиці є випадки кваліфікації за сукупністю декількох кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів. З цього приводу п. 5 постанови Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 р. № 4 передбачає, що незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів і незаконне перевезення або пересилання їх за межі території України необхід-

но кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 307 чи ст. 309 і як контрабанду за ст. 305 КК України [13].

Наприклад, Любомльським районним судом Волинської області обвинуваченого було визнано винним у вчиненні злочинів, передбачених ч. 3 ст. 305, ч. 1 ст. 307, ч. 2 ст. 307, ч. 3 ст. 311 КК України. Так, керуючи легковим автомобілем марки «Opel Astra», обвинувачений виїхав через міжнародний пункт пропуску для автомобільного сполучення «Ягодин» до Республіки Польща. У подальшому на території Республіки Польща він придбав пігулки в кількості 3 516 штук, які у своєму складі містять прекурсор — псевдофедрин загальною масою 351,012 грам, що становить особливо великий розмір. Пігулки обвинувачений приховав в упаковці, яку помістив у багажне відділення автомобіля. Прямуючи смугою спрощеного прикордонно-митного контролю «зелений коридор» митного поста «Ягодин», як водій вищезазначеного транспортного засобу, він перетнув та незаконно перемістив на територію України через державний кордон України вищевказані 3 516 пігулки з приховуванням від митного контролю. Окрім цього, за результатами проведеного обшуку в гаражі та у квартирі обвинуваченого було встановлено, що він незаконно придбав, зберігав з метою збуту особливо небезпечний наркотичний засіб — канабіс масою нетто 5,620 грам (в перерахунку на висушену речовину), речовину, в якій загальна маса нетто психотропної речовини — амфетамін (фенамін) становить 12,592 грам, речовину, в якій загальна маса нетто психотропної речовини — метамфетамін (первітин) становить 0,786 грам, речовину, в якій загальна маса нетто прекурсорів — псевдофедрин становить 91,595 грам, речовину, в якій загальна маса нетто прекурсорів — псевдофедрин становить 2,767 грама [14].

Досить поширеним явищем на сьогодні є фальсифікація лікарських засобів, які без необхідного маркування та ліцензії контрабандним шляхом потрапляють до України. Наприклад, у листопаді 2018 року співробітники СБУ припинили діяльність угруповання, члени якого організували контрабандне ввезення та нелегальний збут в Україні лікарських засобів сумнівної якості для онкохворих. Оперативники спецслужби задокументували, що злочинці налагодили постачання із Російської Федерації, Туреччини та Індії великих партій незареєстрованих в Україні медичних препаратів для реалізації онкохворим у Києві, Дніпрі, Харкові, Хмельницькому та Вінниці. Товар, що надходив міжнародними поштовими відправленнями, «розповсюджувався» за сприяння лікарів регіональних онкологічних диспансерів. Перевезення препаратів здійснювалось із грубим порушенням умов зберігання, що призводило до втрати медикаментозного ефекту. За висновком профільних експертів, ввезення та збут в Україні цих лікарських засобів сумнівної якості становив загрозу життю та здоров'ю громадян. Зважаючи на викладене, зазначені діяння цілком обґрунтовано були кваліфіковані за сукупністю злочинів, передбачених ч. 3 ст. 305 та ч. 2 ст. 321¹ КК України [15].

Трапляються випадки контрабанди наркотичних засобів, у вчиненні яких беруть участь працівники митниці, прикордонники, інші працівники правоохоронних структур, які шляхом бездіяльності сприяють без-

перешкодному проходженню через митний кордон України значних партій небезпечної наркотичної сировини. Якщо буде встановлено причетність службової особи до злочину, передбаченого ст. 305 КК України, то дії вищевказаної особи також слід додатково кваліфікувати за ст. 364 КК України, оскільки чинний закон не передбачає як кваліфікуючу ознаку «вчинення контрабанди наркотичних засобів службовою особою з використанням свого службового становища». Якщо вчинення контрабанди наркотичних засобів службовою особою поєднане із отриманням неправомірної вигоди, такі дії варто додатково кваліфікувати ще за ст. 368 КК України.

Наркобізнес нерозривно пов'язаний із подальшим використанням коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних речовин. Прикладами такого використання може бути закупівля обладнання для лабораторного виготовлення синтетичних наркотиків, купівля приміщень для відкриття нарколабораторій, придбання землі з метою вирощування снотворного маку, придбання різного роду матеріальних цінностей, цінних паперів, рухомого та нерухомого майна тощо. Використання коштів, здобутих від контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або сильнодіючих лікарських засобів, передбачає також кримінальну відповідальність за ст. 306 КК України.

Високі прибутки, які приносить наркозлочинність, зокрема контрабанда наркотичних засобів, обумовлює те, що отримані кошти від такого роду злочинної діяльності можуть реалізовуватись не лише у предмети матеріального світу, а й фінансувати процеси, які можуть становити реальну загрозу національній безпеці, наприклад, використовуватись для фінансування виборчих кампаній з метою лобювання інтересів злочинного світу через політичних діячів, фінансування тероризму тощо. Тому, залежно від вчиненого, такі дії можуть потребувати додаткової кваліфікації за ст. ст. 159¹ або 258⁵ КК України.

Контрабанда наркотичних засобів може поєднуватися з незаконним обігом інших речей, зокрема незаконним поводженням зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Наприклад, в одному з кримінальних проваджень органи досудового розслідування, крім низки злочинів у сфері обігу наркотичних засобів (ч. 2, ч. 3 ст. 27, ч. 3 ст. 305, ч. 2, ч. 3 ст. 27, ч. 3 ст. 311, ч. 2 ст. 307, ч. 2 ст. 309 КК України), додатково інкримінували особі вчинення нею злочину, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України. За версією слідчого під час підготовки до вчинення тяжких та особливо тяжких злочинів у сфері незаконного обігу психотропних речовин та прекурсорів підозрюваний придбав без передбаченого законом дозволу вогнепальну зброю (пістолет марки «*Ekol Major*»), носив та зберігав її, а пізніше збув іншій особі. Щоправда, вироком Ковельського міськрайонного суду Волинської області за ч. ч. 2, 3 ст. 27, ч. 3 ст. 305, ч. ч. 2, 3 ст. 27, ч. 3 ст. 311, ч. 1 ст. 263 КК України обвинуваченого було виправданого у зв'язку із недоведеністю вчинення ним цих злочинів [16].

Водночас, враховуючи складну ситуацію, пов'язану із бойовими діями в районі окупованих територій Луганської та Донецької області, варто акцентувати увагу на те, що існує реальна загроза неконтрольованого обігу зброї, бойових припасів та вибухових речовин. Зазначені предмети

можуть використовуватися особами, які вчиняють чи мають намір вчинити контрабанду наркотичних засобів з метою безперешкодного проходження через кордон. Постає питання, як у такому випадку варто кваліфікувати дії вищезазначених осіб.

Якщо звернутися до зарубіжного законодавства, то можна помітити, що в окремих країнах як кваліфікуюча ознака контрабанди наркотичних засобів розцінюється застосування зброї. Наприклад, одним із кваліфікованих видів контрабанди відповідно до § 373 Податкового кодексу ФРН (*Abgabeordnung*) передбачені відповідні дії, поєднані із носінням із собою зброї чи інших засобів з метою запобігти або подолати опір шляхом насильства або погроз насильством. За такі злочинні дії передбачається відповідальність у виді позбавлення волі на строк до п'яти років або штрафу, а якщо контрабанда здійснюється як промисел — позбавлення волі до десяти років [17].

Більш суворо кримінальну відповідальність за контрабанду наркотичних засобів, поєднану із використанням зброї, передбачає і законодавство США. Так, відповідно до § 924 розд. 18 Зводу законів США (*The United States Code. Title 18. Crimes and Criminal Procedure*) за використання вогнепальної зброї під час контрабанди наркотичних засобів встановлені додаткові покарання (на додаток до покарання, передбаченого за саму контрабанду наркотиків), зокрема: у разі носіння вогнепальної зброї — у виді позбавлення волі на строк не менше п'яти років; у разі публічної демонстрації вогнепальної зброї — позбавлення волі на строк не менше семи років; у разі застосування вогнепальної зброї — позбавлення волі на строк не менше десяти років [18].

Ще більш сувора кримінальна відповідальність передбачена за подібні діяння у Китаї. Так, відповідно до ст. 347 КК КНР контрабанда наркотичних засобів карається позбавленням волі на строк 15 років, довічним позбавленням волі або смертною карою, зокрема у випадку поєднання таких дій зі збройним прикриттям контрабанди наркотичних засобів [19].

Як бачимо, у країнах різних правових систем цілком логічно контрабанда наркотичних засобів, вчиненої із застосуванням вогнепальної зброї, розглядається як діяння з більш високим рівнем суспільної небезпеки, адже під час вчинення таких дій особа може чинити збройний опір працівникам правоохоронних структур, відкривати вогонь по цивільному населенню, брати заручників з метою прикриття контрабанди наркотичних засобів чи відступу з пункту митного контролю тощо. Вважаємо, що і в кримінальному законодавстві нашої держави потрібно передбачити подібну кваліфікуючу ознаку.

Висновок. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, вчинена у співучасті, несе більшу суспільну небезпеку, а тому законодавець цілком логічно передбачив як кваліфікуючі ознаки вчинення її за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 305 КК України) або організованою групою (ч. 3 ст. 305 КК України). Вчинення контрабанди наркотичних засобів у складі злочинної організації як кваліфікуюча ознака не

передбачена, а тому такі дії слід кваліфікувати за відповідною частиною ст. 305 за сукупністю з ч. 1 або 2 ст. 255 КК України.

Враховуючи реалії сьогодення, а також зарубіжний досвід окремих держав, вважаємо, що ч. 3 ст. 305 КК України варто доповнити ще однією кваліфікуючою ознакою — вчинення контрабанди «із застосуванням зброї, бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв». При цьому, такі дії, на наш погляд, також потребуватимуть додаткової кваліфікації за відповідною частиною ст. 263 КК України.

Список використаних джерел

1. Незаконний обіг наркотиків в Україні: стан та тенденції (аналітичний огляд: 2010–2014 рр.). Київ : РНБО, 2015. 40 с.
2. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень — грудень 2018 року (08.01.2019; 12:00). *Офіс Генерального прокурора України*. URL : <https://bit.ly/3fRHkkP>.
3. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень — грудень 2019 року (09.01.2020; 12:00). *Офіс Генерального прокурора України*. URL : <https://bit.ly/3cMCNxW>.
4. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень — листопад 2020 року (08.12.2020; 12:00). *Офіс Генерального прокурора України*. URL : <https://bit.ly/3wrWu67>.
5. Транснаціональний наркобізнес: Новая глобальная угроза / под ред. В. И. Булавиц, А. Н. Глинкин, А. А. Лавут. Москва : Рос. полит. энциклопедия, 2002. 880 с.
6. Основы борьбы с организованной преступностью / под ред. В. С. Овчинского, В. Е. Эминова, Н. П. Яблокова. Москва : ИНФРА-М, 1996. 400 с.
7. Кримінологія / за ред. О. М. Джужа, Я. Ю. Кондратьєв, О. Г. Кулик, П. П. Михайленко. К. : Юрінком Інтер, 2002. 416 с.
8. Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 03.06.2005 р. № 8. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3р3х6Pa>.
9. Вирок Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 10.11.2016 р. у справі № 686/22488/15-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://bit.ly/2PY3CWP>.
10. Нікіфоров В. Ю. Проблеми кваліфікації співучасників в організованій групі та злочинній організації. *Форум права*. 2008. № 1. С. 328–333. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України*. URL : <https://bit.ly/3wpFz41>.
11. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р. № 13. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3ujZ4ch>.
12. Пашнев Г. Г. Узагальнення практики розгляду кримінальних справ про злочини, вчинені організованими групами або злочинними організаціями, створення злочинної організації або сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності. *Апеляційний суд Харківської області*. URL : <https://bit.ly/3rKZ4QV>.
13. Про судову практику у справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Пос-

- танова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 4. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://bit.ly/3fC8bRt>.
14. Вирок Любомльського районного суду Волинської області від 16.05.2018 р. у справі № 163/654/14-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://bit.ly/3dzdhv5>.
 15. В Україні накрыли угруповання, яке контрабандою ввозило і продавало фальсифіковані ліки для онкохворих (10.11.2018; 16:08). *UNIAN.NET*. URL : <https://bit.ly/3mle7HU>.
 16. Вирок Ковельського міськрайонного суду Волинської області від 23.09.2019 р. у справі № 570/3022/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL : <https://bit.ly/2PRRJSn>.
 17. Abgabenordnung. Ausfertigungsdatum: 16.03.1976. *Das Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz*. URL : <https://bit.ly/2PPv0GC>.
 18. The United States Code. Title 18. Crimes and Criminal Procedure. *The Office of the Law Revision Counsel of the United States House of Representatives*. URL : <https://bit.ly/3mhyuha>.
 19. Уголовный кодекс Китайской Народной Республики. Принят 14.03.1997 г. *Посольство Китайской Народной Республики в Российской Федерации*. URL : <https://bit.ly/3rKZeYx>.

Надійшла до редакції 12.12.2020

**Oleh OMELCHUK,
Serhii KRUSHYNSKYI**

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

Qualification of Smuggling of Narcotic Drugs, Psychotropic Substances, their Analogues and Precursors or Counterfeit Medicines Committed in Complicity and in Conjunction with Other Crimes

The forms of complicity in which the smuggling of narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues and precursors or counterfeit medicines may be analyzed and described, namely: by a preliminary conspiracy by a group of persons, as part of an organized crime group and a criminal organization. Their main features are established, by which it is possible to distinguish between and distinguish between a particular form of complicity for further correct qualification of unlawful acts. At the same time, there are some examples of drug smuggling in complicity. Also, the examples of criminal offences stipulated by the current Criminal Code of Ukraine, which are most often committed with the smuggling of narcotic drugs, namely: committing drug smuggling with the participation of officials, obtaining illegal benefits, falsification of medicines with further illegal transportation abroad, financing of terrorist activities, as well as illegal handling of weapons in the commission of the above-mentioned crime, hooliganism. The public danger of such actions is substantiated and established, which causes the need to consider further ways to improve the current legislation in the fight against drug smuggling, which over time becomes a significant scale and negative trends. At the same time, foreign legislation providing for the use of weapons in the commission of drug smuggling is analyzed. The above material was described and a reasonable conclusion was made that the current norm, which provides for the responsibility for the smuggling of narcotic drugs, requires necessary improvements and changes to effectively combat the phenomenon of transnational crime and the correct qualification of the actions of guilty persons.

Keywords: *smuggling, narcotic drugs, forms of complicity, qualifications, use of weapons.*